

Методична розробка уроку

ВИТРАТИ ТА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМЦЯ

Шклярук Людмила Василівна,
викладач Державного навчального закладу
«Полонський агропромисловий центр професійної освіти»

e-mail: shklyaruk@gmail.com

Тема уроку «ВИТРАТИ ТА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМЦЯ»

Дисципліна: «Основи галузевої економіки»

Мета уроку:

навчальна: сформувати знання про витрати підприємця та їх види, про формування економічного прибутку; показати за рахунок чого відбувається зростання підприємницького доходу та як між собою пов'язані дохід, витрати та прибуток підприємця; сформувати вміння розраховувати валовий дохід, загальні витрати, прибуток та рентабельність виробництва.

розвивальна: розвивати логічне мислення, спостережливість, самостійність.

виховна: сприяти розвитку економічного світогляду учнів; виховувати любов та повагу до обраної професії, прагнення працювати самостійно.

Очікувані результати: учні повинні розпізнавати поняття «валовий дохід», «витрати», «прибуток»; характеризувати постійні, змінні та загальні витрати; аналізувати умови виникнення збитків; шляхи зменшення витрат на виробництві; розрізняти види витрат підприємця; розраховувати валовий дохід, загальні витрати, прибуток та рентабельність

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Підготовка учнів до уроку, емоційне налаштування, перевірка присутніх.

II. Перевірка домашнього завдання.

II. Актуалізація знань

Контрольні запитання.

1. Перерахуйте найважливіші якості, які повинен мати підприємець.
2. Назвіть основні функції підприємця.
3. Розкрийте суть ресурсної функції підприємця.
4. Який вибір повинен здійснити підприємець, розпочинаючи власну справу?

III. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності.

«Гонитва за прибутком – єдиний спосіб, за допомогою якого люди можуть задовольнити потреби тих, кого вони взагалі не знають» (Ф. фон Хайєк).

Як ви розумієте зміст даного вислову? (Прибуток є винагородою фактору підприємництва. Підприємець міг би витратити кошти для власного задоволення, але вклав їх у виробництво товарів.)

Розглянемо такі запитання:

- ✓ Як зміниться величина плати за електроенергію за один урок, якщо на уроці замість тридцяти учнів будуть присутніми лише десять?
- ✓ Чи можна стверджувати, що плата за опалення закладу у вихідні дні (коли уроки не проводяться) буде меншою, ніж у робочі дні?
- ✓ Чи будуть однаковими витрати на пошив двох і п'яти однакових за розміром курток?

(Усі витрати можна розглядати за різними ознаками; найбільш використовувані – залежно від обсягів виробництва – на постійні та змінні витрати).

IV. Вивчення нового матеріалу

Будь-яке виробництво пов'язане з витратами. Витрати підприємства складаються з усієї суми витрат на виробництво продукції та її реалізацію. Витрати поділяються на постійні та змінні.

Постійні витрати (FC-fixed costs) підприємства – це ті, що не залежать від обсягу виробництва. Вони залишаються незмінними для фірми. До них відносять: витрати на опалення та освітлення приміщень, заробітну плату адміністративно-управлінського персоналу, орендну плату, амортизаційні відрахування, відсотки за кредит тощо. Ці витрати повинні бути оплачені навіть у випадку зупинки підприємства.

Змінні витрати (VC-variable) – це затрати, які безпосередньо залежать від кількості виробленої продукції, хоча у розрахунку на одиницю продукції вони залишаються незмінними. До змінних відносяться витрати на сировину, матеріали, паливо, електроенергію, тару та інші затрати чисто виробничого призначення. Змінними витратами підприємець може управляти шляхом зміни обсягів виробництва.

Суму постійних і змінних витрат виробництва називають **загальними витратами** фірми (total costs – TC). Тому формулою загальних витрат є:

$$TC = FC + VC,$$

де *TC* (total costs) – загальні витрати, *FC* (fixed costs) – постійні витрати, *VC* (variable costs) – змінні витрати.

Результативним показником діяльності підприємства є **прибуток**. Формула прибутку.

$$\text{Прибуток} = \text{дохід} - \text{витрати}$$

Валовий (загальний) дохід (TR) – це сума доходу, отриманого від продажу певної кількості продукції:

$$TR = P \times Q,$$

де *TR* (total revenue) – загальний дохід; *P* (price) – ціна одиниці продукції; *Q* (quantity) – обсяг проданої продукції.

Чистий прибуток (NPr) – частина економічного прибутку, що залишилася після виплати податків і платежів.

$$NPr = Pr - T,$$

де *NPr* (net profit) – чистий прибуток, *T* (tax) – податок на прибуток.

Податок на прибуток підприємств – 18%

Податок на доходи фізичних осіб – 18%

Військовий збір – 1,5%.

Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства.

$$P = \Pi / C,$$

де *P* – рентабельність, *Π* – прибуток, *C* – собівартість.

Гра «Побажання другу»

На кожен літеру слова «прибуток» напишіть слово-бажання в економічному сенсі, а потім підійдіть до друга й подаруйте йому це побажання.

«П» – прибутку, продуктивності, правдивості, приходу, приросту, процвітання, повноти, попиту, платоспроможності, плановірності, пропозицій, передбачуваності.

«Р» – результату, рішучості, рентабельності, розвитку.

«И»

«Б» – багатства, блага, безперервності, балансу, бартеру, бізнесу.

«У» – упевненості, успішності.

«Т» – товарообігу, толерантності, творчості, торгівлі, таланту, толку.

«О» – охайності, організованості, оперативності, обачності, обміну, обороту, обережності.

«К» – коштів, користі, культури, компетентності, конкурентоспроможності, капіталу, кругообігу, корисності, кваліфікації.

V. Закріплення нових знань, умінь і навичок

Завдання №1.

Розподіліть подані витрати на постійні та змінні, відповідь оформіть в таблиці.

Методична доцільність: формування навичок самостійної роботи, самооцінки та самоконтролю

Змінні витрати	Постійні витрати

1. Витрати на матеріали.
2. Витрати на оренду.
3. Витрати на заробітну плату головного бухгалтера.
4. Витрати на виплату кредиту.
5. Витрати на заробітну плату головного бухгалтера.
6. Витрати на заробітну плату пекаря.
7. Витрати на заробітну плату директора.
8. Витрати на ремонт обладнання.
9. Витрати на комунальні послуги.
10. Витрати на борошно у пекарні.
11. Витрати на запчастини в авторемонтній майстерні

Завдання №2.

Дві фірми виробляють один і той самий товар. Визначте який бізнес ефективніший.

Фірма	«Альфа»	«Бета»
Річний дохід	1 млн. грн..	1,5 млн. грн..
Витрати	0,75 млн. грн..	1 млн. грн..

Прибуток = Дохід – Витрати

«Альфа» Прибуток $1\text{млн} - 0,75\text{млн.} = 0,25\text{млн.}$

«Бета» Прибуток $1,5\text{млн.} - 1\text{млн.} = 0,5\text{млн.}$

Відповідь: ефективним буде бізнес фірми «Бета»

Завдання №3.

Швейне підприємство планує реалізувати 600 літніх костюмів. Собівартість одного з них 150 грн., а ціна 350 грн. Визначте:

- а) прибуток від реалізації одного виробу;

б) прибуток від реалізації всіх виробів;

Розв'язання

1) $350 - 150 = 200$ грн. – прибуток від реалізації одного виробу.

2) $600 \times 200 = 120000$ грн. – прибуток від реалізації всіх виробів.

VI. Домашнє завдання

Завдання . Напишіть поняття, визначення яких подані нижче.

Методична доцільність: формування навичок самостійної роботи, самооцінювання та самоконтролю, вдосконалення вміння користуватися навчальними Інтернет-ресурсами.

1. _____ – оплата зовнішнім постачальникам за ресурси, що не належать власникам даної фірми.
2. _____ – різниця між загальними доходами та сумою явних і неявних витрат.
3. _____ – витрати на власний і самостійно використовуваний ресурс фірми.
4. _____ – це ті виплати, які фірма повинна зробити постачальникам необхідних ресурсів.
5. _____ – витрати, які не пов'язані з обсягами виробництва продукції.
6. _____ – сума грошей, яку отримало підприємство від реалізації продукції за певний час.
7. _____ – частина витрат, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу та комерційну діяльність підприємства.
8. _____ – це рівень прибутку, який спонукає власника бізнесу залишити свої ресурси в їх нинішньому способі використання.
9. _____ – приріст загального витрату підприємства від збільшення продажу на одну додаткову одиницю продукції.
10. _____ – це різниця між загальним доходом та явними витратами.